

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedév 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

A duhaj legény.

A Tisza István gróf tegnapelőtti duhajkodását csak nem lehet megemésztetni. Sőt, ha az előjelekből itélnünk lehet, ökegyelmessége az a bolond akar lenni, aki a kutba dobja azt a bizonyos követ, hogy százb okos se legyen képes kihuzni. Se kiralyi audencia, se pourparlé, sem semmi. Mikor tegnapelőtt a szokást joggá avatta a debreczeni kérdésben, tulajdonképpen egy önállónak csufolt nemzetet ütött arczul, talán tulságig menő loyaltásból, talán oktalan daczból, de bármelyik eset legyen is az igaz, megérett arra, hogy kitessékkeljék arról a helyről, amelyhez mindenáron ragaszkodik.

Most, mikor egy Apponyi siratja pillanatra cserben hagyott álmait, mikor a nemzet törvényadta jogai-ból még csak a kegyelem morzsáit sem kapta meg a bécsi asztaltól, az ilyen provokáló, sértő, duhaj legényt lehetetlenné kell tenni. Követeli ezt egy mélyen megsértett nemzet, de követeli a hatvanhetes politika jó-

zansága is. Amit nem mert megtenni egy Deák Ferencz arra alkalmasabb időben, azt megteszi ez a duhaj legény akkor, amidőn villanyossággal telített a levegő s egy szörnyű harcznak minden haladást megbénító romjain sirdogálunk.

Hát ez a mély államférfiu eszesége? Nem, ez egyszerűen egy duhaj legény lefelé és mindenáron talpnyaló felfelé, aki egy válveregetésért képes legázolni a nemzetnek azt a kis veteményét, amit az osztrák kapzsiság számunkra kegyelemből meghagyott.

Ám küzdjete, agitáljatok, firkáljatok ti, csenevész apostolok ott kint, a nagyvilágban, hogy önálló nemzet vagyunk. Ha jutalmatok gúnys mosoly és tamáskodó fejtámasz, ne feledjétek, hogy működétek élő magyarázata a duhajkodó legény, akit Bécs kegyelméből Tisza István grófnak és miniszterelnöknek neveznek.

De van ebben a dologban egyéb megjegyzésre méltó is. Eppen ma olvassuk, hogy néhány év előtt az Egyesült Államok Chester Dyr urat

küldte mihozzánk követének. A követ ur, amikor Budapesten megtelepedett, elment Goldzieher Ignác tudóshoz és megkérte, tanítsa őt a keleti nyelvekre, de első sorban a magyar nyelvre. Mert megköveteli az Egyesült Államok kormánya, hogy valamennyi követe ismerje azt a nyelvet, amelyet az a nemzet beszél, ahová a követ megbízást kap. Ugy tudjuk, hogy a követ kitünően beszél már magyarul. Nem észbontó czédaság-e ez, hogy egy magyar pénzen is kosztoló követéségen se irni, se olvasni ne tudjon egy szemem szedett lélek se magyarul?

Igy gondolja Tisza ur a magyarság jogait. Ne feledjük el neki.

Iparpártolás.

— június 22.

Nem új dolog ez! Harminezhet esztendő óta be-beütött a magas intéző körök vezérférfiaiba a szinleges jóindulat, hogy fel kell lendíteni a magyar ipart. Időközönként azután tanácskozássra hívták össze azokat az

Elmulás.

Irt: **Zalay Masa.**

— Vért vért! — sikoltott a leány irtózáttal és ájultan dől vissza fehér párnájára. Nyitott ajka körül vérhab piroslott, néhány gyöngye csuklás után kitért a gyötrelmesen visszafojtott köhögés utolsó rohama, amely égő rózsákkal füstöttele tele a csipkés patyolatot.

Künn a természetben most fakadt az élet. Rügyet bontott a esőkösös sugár, korán ébredő pillek keltek szárnyra, szerelmes fecsképar épített otthont az eljövendő násznak és az orgona a tavasz illatos lehelletét ontotta szét az üde levegőben.

Még sóhajtott a beteg, hosszút, mélyet, mint fullasztó szerelmi csók után, aztán elcsöndesült halkán pihegő keble, a vér akadozva lüktetett a halvány erekben és a gyöngye, fáradt szív lassudan megszűnt dobogni.

Es nem volt senki, aki megsimogassa a haldokló homlokát, aki letörülje ajkáról a vérfoltokat, csak a kedvenc kanári énekelt egy bucsu-dalt, miközben kéjes életörömmel fürdette szárnyait a napfény arányában, mely szikrázva folyta körül a kalit rácsozatát; — és a nyiló virágok hallották lehevadt társnőjük panaszos fölajdulását, amitől szomoruan meghajolt százszorszép fejecskéjük.

Eközben egy pompás négyes robogott be a palota kitért kapuján, szépséges aranyhajdu asszony dobta el a gyepőt és gavallérja segítségével könnyedén leröppent a földre.

— Rády! a virágokat már megint elfelejtette — kiáltott vissza tréfás szemrehányással a sportruhás ifjura, aki mintegy lunatikus, önfeledten, az asszony aranyhajdától vonzatra, követte őt a lépcsőházba. A parancsra azonban kedvetlenül megfordult és visszament a kocsihoz, hogy kiemeljen belőle egy pompás csokrot, amely egy egész viruló kert letarolt díszét egyesítette magában.

Elly lelke már ekkor ott a balzsamos tavaszi aetherben, talán susogott is valamit a szép mama fülébe?... mert az asszony hirtelen, kínos balsejtelemről megkapatva, szívére szoritotta keztyüs kis kezét és kissé szinpadias pózzal, de hatásosan felkiáltott:

— Oh, de szomorú előérzet gyötör, bizonynyal megint nehéz napja van ma szegénykének!

Es megállt a lépcsőn egy pillanatra, mely pillanat bőven elég volt arra, hogy válla a férfi vállához simuljon — ettől egyszerre elcsitult aggodalma, míg szép üde arczáról széteszött a bánat futó felhője.

— Ugy e, megengedi — szólt elragadó mosolyal és gyöngéden megérintette a férfi reszkető kezét — hogy most rövid

időre magára hagyjam? Beviszem Ellynek a virágokat, mindig nagyon megőrül nekik és csupa hála a szíve maga iránt, aki egyetlen nap sem feledkezik meg róla. Mert ugy-e nem haragszik? — de én odaajándékozok neki minden szálát, miután híven elmondották nekem azt, amit reájuk bizott...

Rády kezéből kihullott a csokor és így felszabadulva, elkapta az asszony mindkét kezét. Most!... búgta halkal, könnyörögve, heves felindulással — és megfeledkezve a legelemibb elővigyázatról, rászoritotta ajkát az asszony forró ajkára.

Azután lehajolt a csokorért, hogy a zavartól lángoló arczát elfordithassa az asszony tekintete elől, aki némán, de boldogságtól ragyogva vette át a virágokat.

Es elfutott a folyosó hosszában az utolsó ajtóhoz, óvatosan kitérta a szárnyas oldalakat, apró kezeivel meglóbálta a lazán kötött csokrot és pajkosan átlendítette az ágy irányába, míg ő maga eltűnt az ajtófüggöny mögé, várva a hatást.

Semmi jele a meglepetésnek vagy örömmek. Csönd. Az asszony csodálkozva előre hajolt, aztán lépett néhányat, majd hirtelen megállt, kővé dermedve a borzalomtól.

— Halott? — zokogott föl végre és a nagy, megdöbbentő kérdés belereszketett a viruló természetbe — mignem önmagának

Tavaszi ruhák tisztítását

kifogástalanul teljesíti

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és vegyeszeti tisztító intézete

DEBRECZEN, Széchenyi-utca 42-dik szám.

egyébiségeket, akiknek nagyrésze saját magát nevezte ki iparszaktekintélylyé. Ezek üléseztek, eszmét cseréltek s az eszmecseré végén rendszerint bankettra gyűltek össze, ahol agyba-főbe dicsérték egymást és elhatározták, hogy az ő működésük következtében ezután a hazai ipar fel fog lendülni s „a hon dolga jól megyen.“

Pedig hát maradt s marad minden a régiben. Az ipar pang, az iparos pusztul, koiduskodik s kezébe veszi vándorbotját és áthajózik az Ujvilágba, ahova ma már a hajótársaságok versengése következtében isten segítségével elviszik potom 30 forintért, tehát annyiért, mintha a déli vasúton Fiuméba megy és onnan visszatér Budapestre.

Ugyanez idő alatt pedig a nagyközönségben az a hit érlelődött meg s vált közérzéssé, hogy az 1867-iki kiegyezés hazánkat az osztrák szövetséges javára tönkreteszi.

És ez tény! Mert a közösüges rendszer polgársaroló politikája voltaképen nem más, mint az ó-kor gyarmattartó világbirodalmainak lenyüggő kormányzása.

Igy van ez az ó-kortól kezdve napjainkig. Mert úgy az angol-búr háboru, mint a japán-orosz hadjárat nem politikai okokért, hanem ipari és kereskedelmi érdekekért folyt és folyik. Minden nép, minden nemzet töle telhetőleg lehetőleg igyekszik védeni a saját jogát, védi iparát, kereskedelmét, anyagi jogait és igazait. Minden nép és nemzet, csak mi magyarok nem.

Mi csak kísérletezünk. Mert csak kísérletezés az is, amit Hieronymi tesz most állítólag a magyar ipar érdekében. Ezzel az iparfejlesztési kísérlettel foglalkozik Kossuth Ferenc, a függetlenségi-párt illusztris vezére az Egyetértés vasárnapi számában és konstatálja, hogy önálló vámterület nélkül tönkre megyünk.

A voltaképeni kérdés tehát az: akarjuk-e a magyar ipart életképesse növelni vagy végkép el engedjük nyomni az osztrák ipar által?

Ha életképesse akarjuk növelni, akkor a magyar iparnak idebent az országban kell legelőször is tért hódítani.

Ez a tér, ez a terület az, melyet első sorban is el kell foglalnunk. Ez a föld, a munka, a teremtés, az alkotás birodalma. Nem az osztrák birodalmi eszme hóbortjaiért kell hadicélokra száz és száz milliókat áldoznunk is hasztalan kidobnunk. Hanem ezeknek a hasztalanul kidobott száz millióknak csak tizedrészét használjuk fel a hazai ipar fejlesztésére, akkor azután óriási eredményeket fogunk elérni.

De hát elegendő pénz iparpártolási célokra nincs, mert a sok millió hadicélokra kell. Az ipar fejlesztésére elegendő az anktézés.

Józanészü ember igazán nem csodálkozhat azon, hogy a kiegyezés harminczhét sovány esztendeje alatt még a meglévő magyar ipar is rohamosan pusztult és veszett.

Mert az eddigi iparpolitika nem volt egyéb, mint fejvesztett és tervszerűtlen ideoda való kap odás. Először is országos védelemben iparunk nem részesül, mert ezt nem engedi a közös vámterület. Azután nincsenek alkalmas ipartörvényeink. S ami a fő: nincs magyar nemzeti jegybankunk, mely a lábadozó magyar iparnak ott, ahol kell és szükséges, segítségére sietne, felnevelné és ápolná, amíg megnő, megerősödik s képes a saját lábán állani. Azt ugyan nem meri állítani senki, hogy az osztrák magyar nemzeti bank valami nagyon sokat törődne a magyar ipar fejlesztésével. Nem csoda tehát, hogy az 1867. óta követett iparpolitika nem fejleszthette iparágaink versenyképességét.

Nem csoda, ha a magyar ipar nem emelkedett a fokozódó igények szerint. Nem csoda, ha az iparososztály nem vetheti meg alapját egy erős, államfentartó középosztálynak.

Sőt ellenkezőleg! Napról-napra nagyobb akadályokkal kell küzdeniök iparosainknak, hogy a közös határon mindnagyobb mértékben beözönlő iparcikkokkal kiállhassa a versenyt.

Hentaller Lajos.

A galaczi német átirat.

— június 22.

Lapunk csütörtöki számában írtuk meg először Tisza miniszterelnök törvényeljárását a galaczi német átirat ügyében.

A „Debreczen“ erre vonatkozó közleménye azóta országos ügy lett és nemcsak az egész fővárosi sajtót, hanem a képviselőházat is napok óta foglalkoztatja. Reméljük és biztos tudatában vagyunk, hogy a függetlenségi- és 48-as Kossuth-párt elégtételt szerez a megsértett magyar nemzetnek.

A tegnapi fővárosi lapok vezércikkében foglalkoztak a debreczeni leirattal és valamennyien állást foglalnak a debreczeni polgármester eljárásának hazafiassága mellett és kárhoztatják a miniszterelnök Bécsnek csinált politikáját.

A fővárosi lapoknak hatalmas, nagyszabású, erre az ügyre vonatkozó cikkeiből alább közlünk egyes részeket. Lapunk tere nem engedi, hogy valamennyiből közöljünk. Azonban az alábbiakon kívül a „Budapesti Hirlap“, „Pesti Hirlap“, „Független Magyarország“ és a „Hazánk“ is egyértelműen helytelenítik és elítélik a Tisza eljárását és rámutatnak arra, hogy a debreczeni polgármester nem köteles német nyelvű átiratot elintézni.

Debreczentől Galaczig.

Ezzel az ügyvel kissé furcsán vagyunk. Igaza volt-e Debreczen városának? Ez az első kérdés, amely az előtérbe nyomul. Nem nehéz rá megfelelni. Ez az erős magyarságával mindenkor az első csatasorban álló városunk nem szorul kitanításra a hazafias kötelességek dolgában. Magyarországon élünk. Államunk nyelve a magyar. Senki fia nem követelheti meg Debreczen városától, hogy vele németül levelezzen. Ezt elismerte a miniszterelnök is, amikor Olay Lajos a kérdést a Házban szóvá tette. Ha beérte volna Tisza a debreczeniek erős hazafiasságának elismerésével, senki sem csófolhatta volna meg mind

megadta a vigasztalan feleletet: Elly meghalt! meghalt.

S csak ezután sikoltott — és volt a sikoltásban, ami emlékeztetett a gyermek fájdalmára, aki legszebb bábujára talál összetörve...

Ott hevert előtte megsemmisülten tizenhat tavasz bája és Elly mintha mosolyogna ezen a nagy pusztulásban, ajka félig nyitva, akárha egy féltett titkot akart volna megsgni az utolsó pillanatban, ami vérbe-füladt.

Az asszony önvádtól, bűnbánattól gyötörve térdre roskadt az ágy előtt, fülét rászoritotta a szép halott szivére és közben imádkozott fönhangon és zavarosan odakinált minden gyönyört az életéből — egyetlen dobbanásért.

Aztán lázas reménységgel, hogy odafönn meghallgatták fohászatát, főlzakította Elly csipkés köntösét, hogy közelférjen a kétségbeesetten elesöndesült szivhez és ekkor megvillant a halott márványszerű keblén egy amulette, amit az asszony valaha elvesztett — és hiába keresett — egy amulette... Rády arczképével.

Tigris vadászat.

Irta: **Christián.**

Benn, mélyen a dsunglákban, a zanzibári mocsarak mellett, ósbanánfához dőlve áll egy alak. A homályban villan fehér vázsonzubbonya, amint óvatosan széttegitget. Az összeboruló lombok alatt az a csodás csend uralkodik, amint a nappalnak hirtelen éjszakába való átmenetele szokott előidézni. A világosan élő vadak már elbujtak s az éj ragadozói még nem jöttek elő. A méla hallgatásba bántóan süvit bele az a sajátos sikoltás, amivel a lesbe kiállított egyik benszülött pyrat szólongatja a társait.

Most hirtelen messze, valahol a rengeteg szőlén mennydörgésszerű ordítás reszketteti meg a levegőt. A puszták fejedelme, az oroszán adja hirül, hogy ma az erdőbe megy cserkészni. Hangja rezgésbe hozza a faleveleket és gyorsan suhan a fák között, amíg végre mély bögéssel vész el a szíami nádasokban.

Erre felébred az őserdő. Gyáva majom csapat sikoltozva menekül ágról-ágra, egymást huzva, tépve a nagy sietségben. A szurós kaktuszok között még mélyebbre húzódik a szelid antilóp. A nádi farkas gyors futásnak ered, néha megáll és orrát felfelé

tartva szimatolja az ellenséget. Mindenfelé zörren a bokor, recseg a haraszt, száz helyről leselkedik a halál.

Brád Olivér egy helyben áll merőn, sas szeméit beleresztve az athatlan sötétségbe. Jobb kezében a pompás Le Bell fegyvert szoritva. A tigris vadászoknál megszokott hidegvérrel hallgatja a körülötte futó apróbb vadak lármáját. Olykor hatalmas vampyrok surrannak el a feje felett. Ilyenkor felnéz, de semmit sem lát. Egy nyílason hideg, kékes csillag küldi le hozzá sziporkázó fényét.

Közel hozzá eltévedt tulok keserves bögése zúg át az erdőn. A hang mindig közelebb-közelebb jön, amíg egészen mellé nem ér. — Ekkor halk, suttogó szózáttá válik:

— Itt vagy uram?

— Itt!...

A benszülött szíami Brád mellé kerül, s hosszú puskáját ölbe véve, lekuporodik a harasztra. Aztán két markát a szája elé fogva elbőgi magát bus keservesen, az eltévedt tulok szivreható, panaszos bögésével. Még azt a hörgő, elesukló véghangot is hozzáadva művészi utánzattal. A tigris vadász élvezettel hallgatja azt a gyönyörű imitációt.

azt, amit ezután az ügy közigazgatási vonatkozásairól mondott. De a miniszterelnök egyéniségének egyik érdekes vonása, hogy a sik pályát elkerülve, mindig szívesebben lovalog torony irányban, árkon-bokron át. Ha a politikában a sportélvezet jogos szempont lenne, egy szavunk se lehetne ez ellen. Tudjuk, hogy Tisza István mindig szilaj lovas volt. Szereti az akadályugratást. Az ilyen nyaktörő sportot azonban csak akkor szemlélhetjük élvezettel, ha a sövény és a vizes árok, amelyen a mérész lovas átugrat, nem a magyar közjog.

(Magyar Hirlap.)

Tisza nemzeti szempontja.

Gróf Tisza István miniszterelnök néhány nappal ezelőtt dagadó önérettel jelentette ki, hogy őt minden cselekedetében csak a nemzeti szempont és a szabadelvűség vezette, vezeti és fogja vezetni. Ezért a nyilatkozatért a miniszterelnököt a saját pártja megtapsolta, mi pedig arra vagyunk kíváncsiak, hogy mai kijelentése, mit a galaczi konzulátus német átiratával összefüzdő affér ügyében tett, melyik rubrikába tartozik? A nemzeti szempont, vagy pedig a szabadelvűség rubrikájába?

A képviselőház hétfői ülésének elején ugyanis Olay Lajos napirend előtt szót tett a miniszterelnöknek azt a rendeletét, melyet Debreczen város polgármesteréhez intézett a galaczi magyar-osztrák konzul német nyelvű átiratának végrehajtása tárgyában.

A miniszterelnök erre olyan nyilatkozatot tett, mely az egész baloldalt felháborította, s igen viharos jeleneteket idézett elő. *A jobb oldal néma megadással hallgatta ezt a nyilatkozatot, mely egyáltalán nem tartozik a magyar állam dicsőségeinek sorába és a magyar állami tekintélyre nézve szerfölött megalázó.*

Gróf Tisza István azt tartja, hogy a galaczi konzul egészen jogosan és törvényesen járt el, mikor Debreczen városához német nyelvű átiratot intézett. Ellenben Debreczen város polgármestere vételt a jog- és törvényesség ellen, mikor ennek a rendeletnek a végrehajtását megtagadta. Meg is fenyegette a magyar hatóságokat, hogy ezentúl ne akadékoskodjanak az ilyen átiratokkal szemben, mert meggyűlik a bajuk az erős kéz politikájával.

Ime, hová súlyosította a magyar államot a 67-iki közjogi kiegyezés! Az államélet minden terén csak rombolást idéz elő. És különösen, ha ezt a kiegyezés olyan rettenetes módon értelmezik, mint azt gróf Tisza István teszi. Mindig, mindenben csak

a magyar érdekek és a magyar jogok ellenére. És gróf Tisza István mégis azt mondja, hogy őt nemzeti szempont vezeti. Az ő nemzeti szempontja ime az, hogy még Debreczen városa is meghódoljon a német nyelv előtt.

(Egyetértés.)

A magyar nyelv jogai.

Tudtam, hogy Tisza gróf ur össze fogja tévesztetni az országot az — iparbankkal. Nem fog megszűnni az a képzelet, hogy az ország is részvénytársaság és ő annak vezérigazgatója bécsi pórázon. Mivel pedig a részvényesek számarak: ennél fogva bátran tovább adhat a társulat jogain, mert nincs ember, aki felelősségre vonhatná.

A galacz-debreczeni ügy ismeretes. A Galaczon alkalmazott osztrák magyar konzul németül irt a debreczeni polgármesternek. Ezt a német levelet a polgármester visszaküldötte azzal az alapos közjogi felfogással, hogy a közös intézmények tisztviselői a magyar hatóságokkal magyarul tartoznak levelezni. Ezzel szemben Tisza vezérigazgató ur arra utasította a polgármestert, hogy intézze el a német levelet. Ennyi a tény.

Tisza vezérigazgató ur magyarázatot fűzött ehhez a tényhez. Azt állította, hogy a szolgálati nyelv a külügyi hivataloknál a német nyelv; hogy mindig így volt és így lesz, hogy ez gyogszokáson alapuló törvényes állapot; hogy ez ellen a Ház többsége sohasem tiltakozott.

Kell-e mondanom, hogy ez a rémes beszéd az első betűtől az utolsóig *alaptalan, hazafiatlan, magyartalan?*

(Magyarország.)

A debreczeni eset.

Mindenképpen bolond eset az a debreczeni eset. A kálvinista Róma visszautasított egy német nyelvű átiratot, amely egy császári és királyi közös konzuli hivataltól érkezett hozzája. A magyar királyi belügyminiszter viszont megsemmisítette a debreczeni tanács eme végzését s arra utasította, hogy intézze el a hozzá érkezett átiratot. Az ügy a képviselőház elé kerülve, ott gróf Tisza István azzal okadatolta eljárását, hogy 1867 óta mindig németül leveleztek a konzuli hivatalok a magyar hatóságokkal, a törvényes gyakorlat alapján tehát az ilyen német nyelvű átiratok elintézését a törvényhatóságok meg nem tagadhatják.

Tartozik-e Debreczen város tanácsa németül tudni? *Nem tartozik vele.* Hát a magyar-osztrák monarchia közös konzuljai tartoznak-e magyarul tudni? Tartozni tar-

toznának vele, de hacsak véletlenül nem magyar emberek, egyetlen kukkot sem tudnak magyarul. Abban tehát, hogy egy közös hatóságnak német nyelvű átiratát nem intézték el, a debreczeni tanácsurak nem vétkesek. Megtöhetőek volna azt amit a miniszterelnök tőlük elvárt: felküldheték volna a rájuk nézve érthetetlen átiratot a belügyminiszteriumhoz, hadd gondoskodjék az valamely használható fordításról. De arra, hogy megértsen és elintézzon egy idegen nyelvű átiratot, semmiféle magyar hatóság nem kötelezhető. Viszont a közös konzulok törvényszerint igenis tartoznának magyarul tudni.

E kötelezettségük a Deák Ferencz kiegyezési törvényeiből folyik, amely világosan kimondja, hogy a közös vizorlátokban Magyarországot Ausztria mellett a teljes paritás illeti meg.

(Budapesti Napló.)

A magyar nemzet joga.

Tessék elképzelni, hogy ha egy francia újság nyilvánosságra hozná Combes miniszterelnöknek egy rendeletét, amelyben utasítja, mondjuk a lyoni prefektust, hogy köteles elfogadni valamely algiri hatóság arabs nyelvű átiratát; és tessék elképzelni, hogy ha a porosz belügyminiszter meghagyná a boroszlói polgármesternek, hogy köteles elintézni egy pozeni községi bíró lengyel nyelvű kérvényét: micsoda botrány, micsoda országos lázongás következne erre Franciaországban és Németországban? De ne menjünk ilyen messzire Magyarországból. Tessék elképzelni, hogy az észéki polgármester visszaküldi Kovács József debreczeni polgármester magyar nyelvű átiratát és hogy a horvát bán emiatt megróná az észéki polgármestert: mi történne a zágrábi tartománygyűlésen? Szétszednék a bán és bevernék a magyar állami épületek összes ablakait.

A magyar képviselőházban pedig feláll gróf Tisza István és a jobboldal tüntető helyeslése mellett teszi meg azt a kijelentést, hogy a debreczeni polgármester köteles elfogadni Magyarország egy konzuljának német nyelvű átiratát, mert nem enged tüntetni a magyar nyelvvel, és mert a mi diplomáciai hivatalos nyelve a német. Ez így volt és így lesz. Punktum!

Nemzeti önállóságunk silány semmisége, nagy garral hirdetett közjogi különállásunk üres frázisa még soha ilyen bántó, ilyen határozott és ilyen igazságtalan miniszteri kijelentéssel nem dokumentáltatott.

(Pesti Napló.)

Galacztól Debreczenig és vissza.

Nem tehetünk róla, hogy nekünk a debreczeni polgármester hazafias felháborodása mégis csak rokonszenvesebb, mint a galaczi német átirat. S az ügy elintézése után marad lelkünkben egy jó adag kételkedés, hogy vajjon rendén van-e a dolog úgy, ahogy van. Ha formailag igen, de lényegileg nincs kielégítve a jogérzetünk s ez az, amiért szót teszünk a galaczi esetet.

(Az Ujság.)

És amikor az egész magyar sajtót és közvéleményt lefoglalja a debreczeni német átirat ügye, akkor a helyi lapársaknak egyetlen szavuk sem volt hozzá. Persze nem gyilkosság, öngyilkosság vagy más ezekhez hasonló szenzációról — volt szó.

Egyik lapársunk kicsinylőleg megírta ugyan az esetet, hozzá tette: ha igaz a „Debreczen” hire.

A csalogatás használ! A sűrűség erősebb rablólovajai erefelé veszik utjokat. A róka csak messziről sompolyog. A farkas már közelebb sunyit s egy bokor mellé húzódva erősen pislogat a vélt peccenyére. Kitűnő szemével látja a két alakot, s azok kezében a fényes puskacsőt, amiről már tudja a vén ordas, hogy az pogány egy valami.

Már éjfél felé jár az idő s a vadász még mindig vár egy helyben, mozdulatlanul. A bennszülött félóránként elbődíti magát. A királyi vad: a tigris még sem akar jönni:

... Balról harmincz ölnyi távolságban megcsillan valami hullámozó fényesség. A bennszülött óvatosan két kézre fogja puskáját: itt az ellen. Brád Olivér neki feszül, s reá emeli a fegyvert. A tigris karsu, puha teste észrevétlenül közeledik. Léptei alatt meg sem zörren a száraz falevél. Hat ölnyre van már ott lelapul a földre. A vadászra rámered két haragoskék foszforfényben villogó, igézetes szem...

Most kellett volna löni szabály szerint. Nem a fényes szempár közé, hanem egy arasszal alább, mert a tigris ismeri már a golyó járását s lövés előtt lekappja a fejét. De Brád Olivér nem lött, csak nézte-nézte

azt a két égő csillagot s egy kép suhant át villámgyorsasággal a lelkén... Ujra ott képzelte magát a bánfalvi topolyfák alatt, ahonnan a Kenéz Blanka gunyos szava űzte ide a rengetegbe. Szinte újra hallja, amint a lány beszél halkán, szivfagyasztó hidegséggel:

— Nem, Kedvos Olivér! Ne is gondoljon arra, az én álmaim nem ilyenek festik a várt királyfiut.

És látja azokat a villó kékes fényt sugárzó gonosz nézésű szemeket. Ez a tekintet kergette el hazulról száz meg száz mértföldre. És ez a tekintet most innen néz rá tíz méternyi távolságról. Oda képzelet a szemek fölé a fehér márvány homlokot. A nehéz fekete selyem hajhullámokat és az alakját: a nyulánk, aczélos természet...

A pyrát halálos félelemmel bámult a mereven álló vadászra, majd kétségbeesetten rántotta meg a zubbonya szélét. Ez a mozdulat s a tigris kurrogása kijózanította az álomlátót és villámlott az eső — mély erőszakos dördülés rázta meg a sűrűséget. A királytigris hullája odazuhant a Brád Olivér lábai elé... S még ottan is ránézett a bűbajos szempár.

Hát azóta az egész ország fel-fogása eléggé meggyőzhetette t. lap-társunkat, hogy elég alapos és igaz volt a hírünk.

A zenede vizsgálati hang-versenyei.

— június 22.

II.

(d) Örömmel láttuk, hogy a második hangversenyre oly nagy, díszes közönség gyűlt egybe, hogy a zenede hangverseny-terme szűknek bizonyult. Nagyon sokat mond ez az érdeklődés s jelenti közönségünk zenei intelligenciájának izmosodását, fejlődését.

Arról, amit tegnap este a zenedében hallottunk, csak a föltétlen dicséret hang-ján emlékezhetünk meg. A tanári kar pazar programot állított össze, amelynek változatossága sok oldalról mutatta meg a növendékek tudását. Minden egyes közreműködő nagy sikerrel oldotta meg feladatát. Különösen kiemeljük Jablonczay Lenke kisasszony pompás zongora számát (Liszt: „Rigoletto paraphrase“). Szathmári Erzsébet kisasszony kiváló játékát (Mendelssohn: zongoraverseny g-moll.) Bognár Matild urhölgy művészi énekét, amelyet kitűnő alkalmi vonós zenekar kísért. Weszprémy Andor Ridley „Bánk bán ábránd“-ját játszotta korát felülmúló fejlettséggel. Ráadásul Svendsen „Románca“-át adta igen finoman. Általános meglepetést keltett Darvas György és Weszprémy Andor kettőse: Huber „Huayady ábránd“-ja. A technikai nehézségekben bővülő darabot oly precizitással adták elő, hogy még a legszigorúbb kritika is csak elismerését fejezheti ki, úgy nekik, mint kiváló tanáruknak Füredi Józsefnek. Wagner „Lohengrin“-jének egyik legszebb részletét hallottuk utoljára. A Grál lovag hatyudalát és Brabanti Elza örömeinek négy bájos fiatal leány: Békési Anna, Weisz Ella, Jablonczay Lenke és Balla Gizella tolmácsolta, tekintve, hogy a wagneri poliphonikus hatásokat zongorán kihozni nagyon nehéz feladat — igen szépen.

A zongorakíséretet Füredi Samuné urhölgy és Weisz Ella és Darvas Alice kisasszonyok látták el nagy gonddal.

A hangverseny kitűnő rendezéseért Füredi József tanárt illeti a dicséret.

A növendékek legkedvesebb száma az utolsó: a jutalomkiosztás volt. A zenede választmánya szorgalmi jegyeket, elismerő-okleveleket és érmeiket osztott ki a legkiválóbb tanulók között.

Mielőtt a tollat letennők, legteljesebb elismerésünket kell kifejeznünk a zenede igazgatósága és kitűnő tanári kara iránt, akik nemcsak zenekedvelő generációt nevelnek, hanem városunk zenei kulturájának is lelkes apostolai.

NAPI HIREK.

— **Adakozások a Bocskay szoborra.** Rásó Gyula kir. tanácsos, Hajdúvármegye alispánja a múlt hó 16-án tartott megyei közgyűlésen beszámolt a Bocskay-szoborra folyó gyűjtés eddigi eredményéről. Általános megelégedésre konstatálta, hogy a szobor költségéhez 29,140 korona már biztosítva van. Egyben a hazafias szép ügyért, melegen lelkesülő alispán újból felhívta a törvényhatósági bizottság tagjait és az ország közönségét az adakozásra és ő maga mindjárt 100 K. felajánlásával járt elől. A szép példát azóta követték is, a lelkes felhívásnak

meg van a fogantja Czeglédy Mihály dr. vármegyei tiszti főügyész 500 K., Soltész László 100 K., Molnár Endre 20 K., Farkas Győző 25 K., Reichmann Armin 200 K., Kovacs Antal 2 K., Zichermann Jabab 30 K., Kecskemét város 50 K., Fried Leo 100 K., Zombor város 50 K., Nádházy Béni 10 K., Latinovits Miklós 5 K.-nát juttattak Rásó Gyula alispánhoz a hazafias célra. A há-lás magyar nép és különösen a hajduság hazafias kegyelele méltón le fogja róhatni adóját Bocskay emlékének.

— **A püspök utja.** Egyházkerületünk agg püspöke, Kis Aron, ki magas kor daczára is élénk részt vesz az egyház ügyei-ben, ma délben Máramarosszigetre utazott, hogy az ottani gimnázium érettségi vizsgálatain — mint egyházi elnök — részt vegyen. A főpásztort Hajdu Zsigmond püspöki titkár kíséri útjában. Máramarossziget-ről vasárnap tér vissza szeretett püspökünk.

— **Esküvő** Cseke Miklós dr. megyei árvaszéki ülnök, tartalékos honvéd-huszárhadnagy ma délután 5 órakor esküszik örök hűséget altorjai és leveleki Molnár Ágnesnek. Az esketési szertartás szűk családi körben folyt le a menyasz-szony nagynénjének Kossuth utcái lakásán, hol az egyházi áldásban Zsigmond Sándor esperes részesítette az ifju párt.

— **A vasutasok ujra fölesketése.** A debreczeni üzletvezetőség köz-ponti tisztviselői ma délelőtt, a gépjavító műhely összes alkalmazottai pedig ma délután tették le újból a hivatali esküt az erre kirendelt bizottság előtt. A bizottságban a kormány részéről Gárdi Sándor miniszteri biztos vett részt. Az új eskü a vasuti hivatalnokokat hivatalos kötelességeik szigorú teljesítésére szorítja.

— **A miniszter elismerése.** Berze-vicz miniszter leiratot intézett a püspöki hivatalhoz, mely leiratban tudatja, hogy a főiskola tanítóképzőjének múlt évi működése iránt a legnagyobb elismeréssel adózik.

— **A fogyasztási adók meg-megváltása.** Debreczen városának az állammal kötött szerződése, mely szerint a fogyasztási adókat évi 300,000 koronaért magához váltotta, ez év december hó 31-én lejár. A hatóság közeljövőben már megkezdte a tárgyalásokat, hogy a fogyasztási adókat ismét magához válthassa.

— **Az elbocsátott vasutasok.** A „Debreczen“ közölte nemrég, hogy a debreczeni üzletvezetőség területén alkalmazott napidijas és kisegítő személyzetből számosan elbocsátattak a sztrájk után, holott ezek a sztrájkban részt se vettek. Az üzletvezetőség azzal okolja meg a tömeges elbocsátást, hogy a fizetés-rendezés a létszám apasztását követeli meg. Negyven vasutas jutott így családotól koldusbotra, amint ezt egyikük szerkesztőségünkben elpanaszolta, akik munka és kenyér nélkül a véginségnek vannak kitéve. *Méltányos és emberséges volna, hogy ha már felmondási időt nem kötöttek ki ezeknek a szerencsétleneknek,*

legalább adnának nekik némi vég-kielégítést, hogy a kétségbeesett helyzetbe döntött embereket az elpusztulástól megmentsék.

— **Magyaryék mennek.** A debreczeni közönség egy időre kénytelen lesz nélkülözni az ő megszokott kedves szórakozását, a Magyary testvérek remek muzsikáját. Az országos hírű kiűnt zenekar ugyanis az ő-tátrafüredi fűrdőigazgatóság az évad tartamára előnyös feltételek mellett szerződött. Magyaryék vasárnap este búcsúznak egyelőre a debreczeni közönségtől és hétfőn elutaznak Ó-Tátrafüredre. A debreczeniek zenei élvezetéről azalatt másik kitűnő zenekarunk, a Rózsa Károly és fia fog gondoskodni.

— **Ott lesz majd jó megpihenni...** Nádkötés mesterséget űzőt Dinen Sámuel csapókereti lakos. Azaz csak űzőtt volna, de nem akadt rá alkalm, mert Debreczenben nem szabad náddal fűdni a háztetőket új építkezéseknél. E felett való bánatában az 56 éves ember vágyott a temetőbe. Folyton azt hajtogatta környezetében, mert ott lesz majd jó megpihenni. De a halál csak késett, hiába várta. Tegnap aztán megelőzte a természetet. Kibandukolt délután 1 óra felé a péterfyai temetőbe és ott éjre felakasztotta magát. Kintjáró emberek vették észre, de nem nyultak hozzá. Mire a rendőrség hivatalos kiküldötté és a rendőrségi orvos odajött, a szerencsétlen ember már meg volt halva. Elszállították a lakására, ahonnan ma visszakisérik a temetőbe. Ott a sírban teljesül a vágya. Meg fog pihenhetni.

— **Tolvaj gyermek.** Sok baja volt már a rendőrségnek Danka József 11 éves csavargó gyerekekkel. Ma délután Hegedűs Mihály építőmester vitte fel a fiut a rendőrségre, mert Danka József a Hegedűs kis leányának füléből kilepta a fülbevalót. Danka bevallja a lopást és azt állítja, hogy valami Rakovics István nevű emberrel el is adta azt. A rendőrség Rakovicsot keresi. Üdvös dolog lenne, ha a vásott, romlott gyermeket javító-intézetbe küldenék.

— **Riadalom a piacon.** Nagy riadalmat okozott a Csapó utcái piacon ma reggel Lakatos Lajos talyigás, ki közibe hajtott a kofáknak. A bravurnak rengeteg tyuk és tojás lett az áldozata s e miatt most meggyűl a baja a muhajtó talyigásnak.

— **Városi legelő.** Nem is kell messze menni utána. Van elég itt benn a városban is. Ott van a sok árokpart hol dusan nő a fű s hol kövér a legelő. Ezt érvényesített Papp Imre mészoló mester és a Veress utcán hat disznót legeltetett. Persze hirtak a malacok, mert hiszen ott van mindárt az árok, a lehető legjobb sertés fűzelő. Papp Inrét megbüntetik ugyan, de azért az árok — az megmarad.

— **Halálos ütés.** Múlt évben karácsony első napján Vári Szabó Pál szoboszlai pázstorember fejbevégtá vejtét, Domokos Jánost, ki az ütés következtében meghalt. Ma halállal végződő súlyos testi sértés büntette miatt állott Szabó Pál az esküdtbiróság előtt, melynek Oláh Miklós dr. az elnöke. A vádat Horváth kir. ügyész, a védelmet pedig hivatalból Fejér Ferenc dr. képviseli. A vádlott teljes beismerésben van s így már holnap ítélethozatalra kerül a sor.

— **A megdrágított piac.** Tegnap számunkban hirt adtunk annak az okáról, hogy a baromfiak ára a debreczeni piacon szörnyen drágul. Összevásárolják egyesek a környékről a piacra hozni szándékozott szárnyasállatokat tömegesen és elszállítják külföldre. A rendőrség ma ismét megakadályozta ezt a káros manipulációt. Egy Galicziából jött embert 50 korona pénzbírsággal sújtott és kiutasította a városból. A

rendőrbiztosok jelentést tettek a kapitány-ságnál arról is, hogy helybeli iparjogosultsággal nem bíró egyének szintén nagyban üzik a baromfikiviteit. Zichermann Mór, Szécsenyi-utca 55 és Kandel Ferencz, Vendég-utca 6 szám alatti lakó debreczeni lakosok mintegy kétezer darab szárnyas-állatot vásároltak össze és már 9 ketrecb-helyezve készen tartották azokat a Berlinbe való elszállításra. A rendőrhatalóság mindkettőjüket megidézettette.

— **Csizmadiák gyűlése.** Tegnap délután az iparoskör dísztermében az ipartestületi csizmadia szakosztály ülést tartott, melyen a már többször ismertetett békés-sabai átiratot tárgyalták. A gyűlés elvben magáévá tette az átiratnak azt a részét, mely a csizmaárak 20 százalékkal való emelését czélozza. A július 3-án Békéscsabán tartandó országos csizmadia gyűlésen pedig képviselteti magát Kurucz Miklós ipartestületi alelnök, Varkoly József előljárásági tag és Szabó Sándorral. A csizmaárak emelésére nézve véglegesen nem határoztak. Ezzel bevárják a csabai országos gyűlést. De ha emelik is az árakat, azt azért teszik, mert így akarnak védekezni a kupeczek és kereskedők uzsoráskodása ellen.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme** Piacz-utca 44., dr. Ujfalussy haz. **Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratanál levő kirakatokban.**

— **Vásár a fabódében.** Olvasóink közül azok, akik olesón szép és jó árúkat óhajtanak venni, látogassák meg Stein László Dagenfeld-téren felállított fabódéját, ahol a legnagyobb választékban szerezheti be mindenki szükségletét a dusan felhalmozott raktárból. Bővebb magyarázattal szolgál különben lapunkban megjelenő hirdetése.

— **Képek, tükrök, fésűk, kefék, illatszerek, szappanok, mindenféle utitáskák és kofferek igen olesó szabott árak mellett kaphatók** **Mentze Henrik** ujdonságok áruházában, Piacz- és Szent-Anna-utca sarkán.

TAVIRATOK.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —
Bakonyi interpellációja.

Budapest, június 22. A képviselőház mai ülésén napirend után **Bakonyi Samu** dr. felállott, hogy az ülés előtt bejelentett interpellációját a *debreczen-galaczi* német átirat és Tiszának erre vonatkozólag tett kijelentései ügyében megtegye. Előbb azonban megkérdezte a Házat, hogy miután már délután 2 óra van és 6 hosszasan kívánja megokolni interpellációját, akarja-e a Ház, hogy azt most adja elő, vagy belegyeznek abba, hogy a holnapi ülésen napirend előtt tehesse meg.

Tisza miniszterelnök azt jegyzi meg, hogy a Ház határozzon ebben tetszése szerint, de 6 holnap nem lehet jelen az ülésen, mert elutazik és így akkor nem válaszolhatna az interpellációra, amit ma hajlandó rögtön megtenni.

A Ház erre megengedi, hogy **Bakonyi** az idő előhaladottsága daczára most tehesse meg interpellációját.

Elnök szünetet rendel.

Szünet után délután fél 3 órakor **Bakonyi Samu** hosszas megokolással a következőleg interpel-

lálja **Tisza István** miniszterelnököt, mint belügyminisztert; Tekintettel arra, hogy a belügyminiszter utasította a debreczeni polgármestert, hogy a galaczi német átiratot tartozik elintézni; tekintettel továbbá arra, hogy **Tisza** kijelentette a 20 iki ülésen a Házban, hogy az osztrák-magyar diplomácia hivatalos nyelve a német és a galaczi konzulátusnak jövőben is joga lesz német-nyelvű átiratokat intézni a magyar hatóságokhoz: kérdi a belügyminisztert, hogy egyeztetni össze ezt a rendelkezését és ezt a kijelentését az 1867. évi XII. t. cz. 28. §-ával, amely a közösügyek kezelésénél *Magyarországra nézve mellőzhetetlen feltételül kikötötte a teljes paritást*, továbbá az 1891. évi XVI. t. cikkel, mely bármily ügyek vitelénél kizár minden idegen nyelvet; az 1844. II. t. c-zikkel, amely az intézkedést és szellemet magyarul követeli, végre az 1868 iki törvényt, mely szerint a magyar állam hivatalos nyelve a kormányzat minden ágában kizárólag a magyar. Szándékozik-e a belügyminiszter olyan intézkedéseket tenni, hogy a magyar államiság legfőbb követelménye, a magyar nyelv a külügyminiszteriumban és annak minden hivatalánál érvényesülhessen?

Délután 3 órakor **Bakonyi** még folytatja az interpelláció megokolását, melynek befejezése után **Tisza István** miniszterelnök azonnal megfogja adni a választ.

A vasutasok fizetésrendezését elfogadták.

Budapest, június 22. A képviselőház mai ülésén folytatták a vasutasok fizetésrendezésére vonatkozó javaslat tárgyalását. **Udvary Ferencz** és **Hock János** melegen szóltak a vasutasok mellett. Utóbbi kérte, hogy az államvasutak igazgatósága gyakoroljon kegyelmet és fogadja vissza az összes, a sztrájk következtében elbocsátott alkalmazottakat.

Hieronymi kéri a módosítások elvetését, mert a javaslat javítani fog az alkalmazottak helyzetén. Az a baj, hogy a vasúti tisztviselők nagy lábon élnek.

A Ház ezután elvetette az összes módosításokat, kivéve a pénzügyi bizottságét és úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta a javaslatot.

Ezután **Szivák Imre** terjesztette elő a mentelmi bizottság jelentését több mentelmi ügyben. A jelentés élénk, szenvedélyes vitát keltett, amely délután 2 óráig elhúzódott.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

— Déli zárlat. —

Készáru: 5—10-el magasabb.

— június 22.

Buza áprilisra	—
Buza októberre	9 01—9 02
Rozs áprilisra	—
Rozs októberre	6 76—6 78
Tengeri júliusra	5 26—5 27
Tengeri augusztusra	5 33—5 34

Tengeri 1905 májusra	5 56—5 57
Zab októberre	6 07—6 08
Repeze augusztusra	—

TÖRVÉNYKEZÉS.

Esküdtszéki főtárgyalás. Tegnap fejezte be az esküdtszék a júniusi sorozat első főtárgyalását. Az eset, melyben tegnap hoztak ítéletet, a következő: **Nyakas Mátyas** kovács mester ez évi márczius 9 én **Nánáson** hat golyót lőtt a vele vadházasságban élő **Jóna Zsófiára** és annak anyjára. A lövések közül egyik könnyen sértette meg karján **Jóna Zsófiát**, a másik az öreg asszony arcát találta. Nagyobb sérülés nem volt. Az esküdtszék **Szűcs Miklós** dr. elnöke alatt hétfőn, 20-án kezdte meg a főtárgyalást. Tegnap délelőtt **Bálint Zsigmond** dr. ügyész mondotta el vádbeszédét, délután **Osvarth Ferencz** dr. védőbeszédét mondta el. — Hét órakor vonultak vissza az esküdtök s csaknem 3 órai tanácskozás után hirdették ki a verdiktet, melynek alapján a bíróság **Nyakas Mátyást emberölési kísérletért egy év és 10 hónapi börtönre ítélte.** A védő semmisségi panaszt jelentett be. A vádlottat ideiglenesen szabadlábra helyezték. Az ítéletet éjjeli 11 órakor hirdette ki az elnök.

Terefere.

— június 22.

A debreczeni görgeteg.

vagy

Nem ver az Isten bottal,

avagy

Mi volt a galaczi átiratban?

— Tanulságos igaz történet. —

I

Tisza István gróf elfoglalta a miniszterelnöki széket. Szentül megfogadta, hogy amennyire csak hatalmától függ, a magyar nemzeti jogoknak és kívánságoknak minden téren érvényt fog szerezni.

A nemzet léprement és hitt a komoly szónak.

II.

Tisza István gróf miniszterelnök megszavaztatott a delegációval rengeteg milliókat új ágyukra, meg tengeri hajókra, fölemelte óriási összegekkel a közösügyi kiadásokat.

A magyar nyelv a magyar nemzet kincse, a magyar nemzet becsülete. Ha a magyar nyelv a „közös“ intézményekben, mint hadsereg, külképviselet, diplomácia, konzulátusok, a jelvényekben és feliratokban elfoglalhatja a maga jogos helyét, ezért még a rengeteg milliányi új áldozat se drága.

De a milliókat megszavazták a kormányoknak, a kormány pedig a magyar nyelv érvényesülésére tett összes ígéreteit a legpontosabban — *nem váltotta be.*

III.

A romániai Galacson, amelynek földjét a Duna magyar földről hozott vize áztatja, egy ott élő debreczeni illetőségű magyar fiu jelentkezett az osztrák-magyar konzulátusnál, hogy 6 katonaköteles és a rendes időben meg fog jelenni Debreczenben a sorozásnál.

Ezt előadta a magyar fiu magyarul. A konzulátusnál meg is értették, mert

illik is, hogy az osztrák és magyar konzuli alkalmazottak értsenek magyarul.

De Debreczen város tanácsával németül tudatta ezt a konzulátus. Ez ha nem is illik, de *muszáj*. Így parancsolja ezt, *nem a törvény, hanem a régula*. A magyar kormány *régulája!*

— *Akár tetszik, akár nem,* — magyarázta a magyar miniszterelnök, a nemzeti jogok és kívánságok lehető érvényesülését megfogadó *Tisza István* gróf a magyar törvényhozás helyén, — *az osztrák-magyar diplomácia hivatalos nyelve a német, mert az így van szokásban!*

IV.

Debreczen város magyar város Nemcsak szóban, de érzelemben, és ha kell, tettekben is.

Debreczen polgármestere, olyan, mint a városa *Kovács József* aligha érez vágyat a királyi tanácsoságra. Visszaküldte bizony azt a galaczi német hivatalos levelet, azzal az egy szó válaszsával:

— *Magyarul!*

Tisza István gróf meg ráparancsolt haragosan a debreczeni polgármesterre:

— *De bizony nemtől!* Nem szabad a „fontos ügy elintézését késleltetni” ilyen apró nehézményezésekkel.

Nos tehát, itt láthatják, mi volt az a fontos ügy.

Még csak válasz se kellett reá, se magyarul, se németül.

V.

Most jön a morál.

Tisza István gróf megverte a magyar népet az osztrák hadsereggel.

Tisza István gróft pedig megverte egy debreczeni katonaköteles fiú, még mielőtt sorozásra is került volna.

A debreczeni görgeteg folyton nő és nő és még maga alá temetteti *Tisza István* gróft.

Nem ver az Isten bottal!

Mákvirág.

Laczika a képviselőházban.

— *Jelenet a képviselőház folyosóján.* —

A képviselőház hétfői ülésére bevitte a kis *Laczi* fiát *Benedek János*, a bőszerényi népszerű képviselő. Az öt éves gyermek igen bátran járt-kelt az exzellenzenciás, méltóságos és nagyságos urak között s úgy látszik, a politikára is jól be van tanítva a jóvőre nézvést. Egy csoportban éppen examinálják a fiút, amikor arra felé ment báró *Podmaniczky Frigyes*, a szabadelvű-párt einöke. Ő is megállott és kérdezte:

— *Mi éljen?*

— *Éljen a republika!* — kiáltotta a gyermek *Benedek*, de olyan hangosan, hogy a még miniszteri szobáig is elhallatszott!

Báró *Podmaniczky* tőle telhető gyorsasággal ment el s csak úgy suba alatt mondta bizonyos melankóliával:

— *Oh gyermekem, régen volt az, amikor én ilyesmit kiáltani — szerettem volna. (Tudni kell, hogy Podmaniczky 48-as választás volt valamikor.)*

Később *Grómon Dezső* kegyelmes ur, honvédelmi államtitkár került arrafelé és semmit sem tudva az előzményekről, azt kérdezte:

— *Kik éljenek, fiacskám?*

— *Éljenek a szocialisták!* — kiáltott rá a politikai csodagyermek, szintén oly hangosan, hogy még a tüzoltók is megijedtek.

Grómon Dezső is elsielt.

— *Miért mondtad, hogy éljenek a szocialisták?* — faggatta *Vázsonyi Vilmos*.

— *Mert ez is olyan rongyos, mint ők,* — válaszolt a fiú, *Grómon Dezső* után mutatva.

Nevezetesen, a legelegánsabb *Grómon Dezsőt* látva, a gyermek mindenkifelett azt jegyezte meg, hogy nincs mellénye. Pedig ez a mellénytelenség nem a szocializmust, hanem csak a meleget jelentette s a melegben is az előkelőséget, melyet egy tarka selyemöv is képviselt. Ezek után azonban a gyermekkel való beszélgetések témáit igyekeztek elterelni a politikától.

Egy Wertheim-kassza kalandjai.

Megkerült értékpapírok.

— június 22.

Június 17-én nagy szenzációja volt Kurticsnak, ellopták *Szeberényi János* házából a kurticsi önszegélyző-egylet *Wertheim-szekrényét*, amelyben 15 korona készpénz és 60,000 korona értékű váltó és értékpapír volt. A lopás úgy történt, hogy *Szeberényiék* a nagy hőség miatt nyitott ablakok mellett aludtak. Ugy éjfél tájban koci állott meg a ház előtt; a zörgést ugyan többen észrevették, de semmi rosszat sem sejtettek. A kocsirol több ember szállott le és a vizsgálat adatai szerint, átmászva a kerítésen, álkücseszal kinyitották a szövetkezet pénztárhelyiségét. Ott kiszemelték az egyes számú pénzszekrényt és miután hengerfákat fektettek alája, — melyeket nagy előre-látással magukkal hoztak, — kényelmesen kigurították a súlyos *Wertheim-szekrényt* az udvarra. A koci, amint a nyomok mutatják, szorosán a kapu mellé állott; a mérész emberek némi megerőltetéssel ráemelték a pénzszekrényt s azzal, mint akik jól végezték a dolgukat, elhajtottak.

A rablás megtörténtét reggel vették észre, mikor a szövetkezetet takarító szolgáló elhülve látta, hogy a szekrény hiányzik. Egyébként minden teljesen rendben volt, még az ajtót is kulccsal zárták be a tolvajok.

A zsványok a vizsgálat adatai szerint *Ujszentanna* irányába hajtottak el. A pénzszekrény elhurcolása közben az egyik tettes meg is sérült, mert a folyosón vérnyomok látszóttak.

Az egész járás csendőrsége, sőt az aradi rendőrség is akcióba lépett, hogy a tetteseket megcsapja, ez azonban mindmáig nem sikerült. A legszigorubb nyomozat sem vezetett eredményre, ma azután egyszerre megfelelő fordulata következett be a rejtélyes rablásnak. A délelőtti órákban egy *Pamba Petru* nevű nadabi lakos jelentette a simándi csendőrnek, hogy a község határában, *József főherceg Tunduja* pusztája mellett elhuzódó árokban egy erősen megrongált *Wertheim-szekrényt* és több széjjelhasított adóslevelet talált, melyek a kurticsi önszegélyző egylet címére voltak kiállítva.

A jelentés alapján a simándi őrs azonnal telefonált Kurticsra, ahonnan két csendőr,

továbbá *Mladin* és *Prip* szövetkezeti igazgatók még a délután folyamán a helyszínére jöttek. A pénzszekrényt nyitva találták s meglelték benne az összes értékpapírokat és könyveket, a teljes összeg 60000 korona értékben. Semmi egyéb nem hiányzott, mint 12 korona készpénz. A helyszínen még két darab hidegvágó vasat találtak, ezek az összes bűnjelek.

A csendőrség erélyesen nyomoz a tettesek után.

INGATLANOK FORGALMA.

Molnár Ernő veszi a debreczeni 7888. sz. tjkvben foglalt *Piacz-utca* 60. sz. házat *Bészler Lajostól* 60,000 koronáért.

Magyar István és neje *Fekete Zsófia* veszik a debreczeni 2559. sz. tjkvben foglalt 5 hold 912 négyszögöl ujosztású földet *Nemes Gergely* és neje *Kardos Sárától* 2400 koronáért.

Egri Balázs veszi a pusztapaczi 4. sz. tjkvben 156. és 157. hrsza. foglalt összesen 21 hold 1526 négyszögöl kaszálót *Lukács Gézától* 4000 koronáért.

Papp Lászlóné Gál Zsuzsánna veszi a debreczeni 500. sz. tjkvben foglalt *Árpád-tér* 15. sz. házat *Petres Mihály* és neje *Szabó Juliánától* 4800 koronáért.

Farkas Sandorné Szájlal Piroksa veszi a debreczeni 323. sz. tjkvben foglalt *Csillag-utca* 12. számú házat *Tóth Istvántól* 6200 koronáért.

A magyar nép foglalkozása.

Egy kis statisztika.

— jun. 22.

Az országos statisztikai hivatal által kiadott legújabb könyv elmondja, hogy az 1900. évi népszámlálásban összeirt magyar nép foglalkozás dolgában hogyan oszlik meg. Östermelő 13'175.088 volt az országban; a bányászat, ipar és forgalom népe 3'764'788-ra rugott: polgári és egyházi közszolgálatban, azonkívül az ugynevezett szabad foglalkozásokban 572,309-en foglalkozkodnak. Olyan napszámot, akinek nem volt megjelölve mestersége, 640,005-öt találtak, a házi cselédek száma 426,734 volt. Volt még azorokivül az országban — ismeretlen foglalkozású ember 524,249. Nagyon nevezetes dolog, hogy az östermelők százalékszámátiz esztendő alatt négy százalékkal meg apadt. 72'5 százalékról 68'4 százalékra apadt, míg a többi foglalkozásbeliek száma növekedett. Míg Magyarország népének már csak kétharmada tartozik az östermelőkhöz, Horvátország népe háromnegyed részben östermelő.

Az anyaország vármegyéi között hat olyan van, amelynek népessége 80 százalékon fölül termelő. Közük van Biharország is (84'4), élükön *Kis-Küküllő* vármegye áll. A városok lakosságában nem dominálnak az östermelők, mégis van egész sor olyan városunk is, amelynek népe mezőgazdasági jellegű. Hódmezővásárhelynek, a nagy „parasztváros” népének 67'5 százaléka mezőgazda. Már tudniillik gazdaságban foglalkozó, vagy pedig ilyen foglalkozásból élő családnak tagja. *Kecskemét* 57'9 százaléka östermelő, *Szeged* népe is felébe (41'8) százaléka gazdálkodásból él.

Van olyan vármegyénk, amely népességének harmadrészét a föld alá küldi, bányászni, vagy a műhelybe, mesterségből megélni. *Zólyomvármegye* áll első sorban azok között a vármegyék közt, amelyek népe

jórészt bányász, iparos, kereskedő. A vármegye népének 35%-a ezeket a mesterségeket űzi. Szepes (32.1%), Brassó (30%), Borsod (29%) szintén előljárnak az iparos vármegyék közt.

A városok természetesen ebben a statisztikai rubrikában legelől állanak. Budapest népének 64.2 százaléka ipart űz, Fiumében 62.6, Selmec- és Bélabányán 61.6, Győrött 55.8, Aradon 55.7, Pozsonyban 55.4, Pécsen 52.9, Nagyváradon 52.4, Kasán 52.3, Temesváron 51.9, Kolozsváron 50.3 százaléka a lakosságnak iparűző.

Ha az iparforgalmat részletezzük, azt látjuk, hogy az ország népének 13.5 százaléka él iparból, 2.9 százaléka kereskedelemről és 2.3 százaléka közlekedésből. Az értelmiségi foglalkozásoknak elnevezett mesterségeket űzők többsége városban él. És Szegedet, Szabadkát, Kecskemétet, Verseczet kivéve a lakosságnak legalább is 7 százalékát teszi ki. Az értelmi foglalkozásnak arányszáma dolgában Zágráb (13.4 százalék), Marosvásárhely (11.2 százalék), Varasd (11 százalék), Sopron (10.7 százalék) áll legelől. Budapesten, a rengeteg sok fiskális városában, az értelmiségi a lakosságnak csak 9.3 százalékát teszik ki.

A városi jelleggel a házi cselédek tartása jár. Legtöbb házi cseléd Budapesten volt. Minden tizenkettedik ember cseléd ebben a városban, ahol a cselédkérdést égető kérdésnek tudják. Budapest után Győr következik a cselédek arányszáma dolgában, majd Kolozsvár, Kassa, Pozsony, Nagyvárad, Sopron.

Ezt az ismertető közleményt amely a nagy munka adatainak csak csekély részét jelezte, hádd fejezzük be a következő igen nevezetes adatok idézésével: Az ország népének 45.9 százaléka volt kereső, 54.1 százalékát pedig az a 45.9 százalék tartotta el. Száz kereső magyarra tehát 128 eltartott jut. Csakhogy ezek az eltartottak a keresők családtagjai. A kicsiny gyerekek, az asszony és a család egyéb tagja. Igaz mértékét az eltartottaknak és elta tóknak másképp kellene megállapítani. És ki lehetne számítani azt a mértékét is, a szociális igazság valamelyes mértékét, ebből a becses, dicséretreméltó könyvből, amely a magyar statisztikának becsületére válik.

▼—s.

REGÉNYCSARNOK.

Utazás a nők körül.

Irta: **Dr. Kovács Zoltán.** 4

Ausztráliában minden férfi annyi feleséget rabol, amennyit tud, vagy amennyi neki tetszik. Mivel azonban a rablás sikere a testi erőtlől, a hatalomtól, a gazdagságtól s a rendelkezésre álló segítségtől függ, igen gyakran megesik, hogy a legfiatalabb s a legszebb lányokat éltes férfiak viszik haza, míg a fiatal legények kénytelenek 1—1 vén asszonnyal megelégedni. A rablás után a lány felvétetik az asszonyok sorába s ennek jeléül egy öregebb asszony leharapja a fiatal menyecske balkezének valamelyik ujját.

A nőrablással szemben a szabályozott többnejűség már erős haladást jelent, és természetesen még nagyobb az egynejűség — monogamia. Vannak ugyan olyanok is, akik még ennél is előrehaladottabbnak tartják magukat azzal, hogy egyáltalában nőtlenek maradnak.

A többnejűség ellenkezik az erkölcsi törvényekkel s a művelt nemzeteknél nemcsak a vallási és etikai, hanem az állami törvények is, büntetés terhe mellett tiltják. Vannak ugyan, akik a büntetést egészen feleslegesnek tartják, mert úgy hiszik, hogy a többnejű férj már amúgy is eleget bűnhődik. Azt mondják, e mellett bizonyít a korának az a mondása is, hogy a férfiak kivétel nélkül a paradicsomba jutnak, — míg a nők oda be nem bocsátatnak, — ami nem magyarázható másként, mint csak úgy, hogy a férfiak a többnejű házasságban már anynyira lerótták bűneiket, hogy purgatóriumra semmi szükség sincsen.

Törökországban, — épp úgy, mint azelőtt a zsidóknál, — a többnejűség még van engedve, de azért a többnejű férfi még is ritkább, mint nálunk általában hiszik s csak a vagyonosok tartanak sok feleséget, mert egy teljesen berendezett hárem fenntartása rengeteg költségbe kerül.

A többnejűség azonban még csak megjárja, de a többférjűség! az már igazán érdekes házassági állapot. Ez a szokás, — mikor t. i. egy nő egyszerre több férfinak a közös, törvényes s hitese felesége, — a primitív állapotokból még ki nem bontakozott s természeti vadtságban élő népeknél fordul elő s Ceylon-szigetén, némely indiai törzsek-nél, Tibetben, az eszkimóknál egyáltalában nem ritka. E népeknél a férfi testvérek egy asszonyt vesznek a házhoz s elképzelve, mennyire fokozza a testvéri szeretetet a közös kedves feleség. Ilyen családi viszonyok mellett természetesen a nő a család feje, a gyermekek is az asszony nevét viselik, sőt a vagyon is a nő tulajdonát képezi.

Európában a régi görögöknél a házasság kötelező volt ugyan, úgy, hogy az agglégények megvetésnek voltak kitéve s nagy adóval terhelték őket, de viszont a családi kötelék igen laza volt. A férj elbocsáthatta, máshoz adhatta nőül a feleségét, halálakor végrendeletileg eltesztelhatta, akinek akarta, szeretőt tarthatott, amennyi tetszett. Az atheni nőket a rendőség szigorú felügyelet alatt tartotta, megszabta, mikor mehetnek ki lakásaikból s milyen ruhákat s ékszereket viselhetnek.

A római nő helyzete ellenben már egészen más volt. A római matrona, mint a család anyja, általános tiszteletben részesült, nem volt magános, elzárt életre kárhoztatva, mindenütt a legelőkelőbb hely illette meg. Férjével osztozott a vagyonban, a ház kormányzásában, társa volt az összes jogainak.

A nők teljes felszabadítását, a régi megalázások és elnyomatások alól való felmentését mégis a kereszténység első századaitól számíthatjuk. A keresztény vallás volt az, mely a család körében egyenlő jogokat és kötelezettségeket biztosított a házasság felek mindegyikének s a középkorban a lovagrendeknek a nők iránt tanúsított tiszteletét, a nők helyzetének emelését nagy mértékben fokozta a kereszt-

tény egyház Mária-kultusza. A nők iránti lovagias önfeláldozás kötelessége jellemzi e kort, midőn megszületett a nő ideális tisztelete, az anya, a nővér, a kedves, a hitves szeretete, a nő egyenjogúságának elismerése. Ez a kor képezi az ujjkor, a jelenkor felfogásának is helyes alapját, annak a kornak, mely a szociális szükségégtől kényszerítve, a jegegyenlőség alapján akarja megoldani a nőkérdés mai nehéz problémáját. De erről talán máskor. (Vége.)

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy

Szabó Lajos fiai urak
Szent Annai szőlőtelepének

„asztali-bor“

termését megszereztem és azt inner-
ként 30 krajczárért árusítom.

Hektoliter vételénél engedmény.
Állandó raktár különböző hegyi
és csemege borokból.

Tisztelettel

Máyer Jenő.

**BRAZAY FELE
SŐSBORSZESZ**

NAGY ÜVEC
ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEC ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
MELLÉKELVE VAN!

A legolesőbb
bevásárlási forrás

Székely Jenő és Társa

utód

uri és női-divat
cipőraktár cégnél

Piac-
és Szent-Anna-utca
sarkán.

ETERNIT-PALA AZBESZT CZEMENT-PALA

HATSCHEK LAJOS SZAB.

Gyár: NYERGES-UJFALU.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK képviselése és raktára:

LUKÁCS VILMOSNÁL Debreczen, Hatvan-utca 5. szám.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsiromány. — Kérjen ismertetést.

A ki

olcsón, jól, praktikusán és modernül

építkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczenben Hunyadi-u. 21.

Tempóházak, városi lakóházak kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazzá tételét, betonirozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsönt előnyöse eszközöl ki. — Biztos sikerrel előkészít a kőműves, fűfaragó és acsmesteri vizsgárat. — Építő iparosoknak olcsón

Gyönyörű

színes és fekete

Grenadin és Etamin

áttört szövetek

érkeztek

óriási választékban:

Bosznay J. és Társa

divatáruházába

Debreczen, Kossuth-u. 5.

Árlejtési hirdetmény.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter ur rendeletére a debreczeni m. kir. állami méntelep eperjesi, debreczeni, turia-r metei, rimaszombati, szatmár-németii és jászberényi osztályainál elhelyezett katonai legénység és ménállomány részére 1904. évi november hó 1-től 1905. október hó végéig szükségeslendő

takarmány és egyéb czikkek biztosítása

tárgyában 1904. évi augusztus hó 24-én d. e. 10 órakor írásbeli zárt ajánlatok tárgyalása fog alulirott méntelep parancsnokságnál megtartatni.

A szállítási feltételek úgy az alulirott méntelep parancsnokságnál, mint az egyes teleposztályoknál megtekinthetők.

Az ajánlatok szerkesztésére, valamint a czikkek mikénti szállítására vonatkozólag felhivatik az érdekeltek figyelme a hatóságilag kifüggesztett árlejtési hirdetményekben foglalt mintára.

Debreczen, 1904. évi július hó.

A debreczeni m. kir. állami méntelep
parancsuoksága.

Üzlet a fabódében!

Ház lebontás miatt a Kenyérpiacon levő dus választéku raktáramat a szemben, ez alkalomra épített fabódéba kellett áthelyeznem.

Ezen körülmény igen jó alkalmat ad arra, hogy üzletemben levő óriási mennyiségű áruimat apasszam; oly formán, hogy tekintve a házbér csekélységét és raktárom tulzsufoltságát

azoknak árát rendkívül leszállítom.

Szives tudomására hozom tehát a tisztelt vevőközönségnek, hogy ezen ritka, kedvező alkalmat minél hamarabb kihasználni sziveskedjenek.

Raktáromon található: az idény legujabb és legszebb női divat újdonságai szövetek, vásznak, készruhák, zseb és fejkendők, kartonok, batistok, zefhírek, paplanok, harisnyák nap- és esőernyők, bluzok, férfi- és női ingek, gallérok stb. stb. nagyválasztékai.

Számos látogatást kér tisztelettel

Stein László
Degenfeld-tér.